Zapragnęli wyrwać się z miasta. Ale nie na pół gwizdka, żeby – jak inni – mieszkać pod Warszawą i codziennie dojeżdżać do pracy. Im chodziło o przesiadkę do innego życia. Przez trzy miesiące Piotr jeździł od wsi do wsi, szukając dworu, w którym dałoby się urządzić hotel. Gdy dotarł do Nakomiadów, miejscowi wypalali łąki i w niebo, po horyzont, biły łuny. Poczuł się tu jak na Dzikim Zachodzie. Jak w domu.

państwo na włościach Joanna Bujarska-Ciszek i Piotr Ciszek na swoich 6,5 ha gruntu pałacowego. Ona pochodzi z Krakowa, jest dyrektorem marketingu. On, warszawiak z dziada pradziada, specjalizuje się w public relations

w 1704 r. pruscy właściciele barokowego pałacu postanowili go rozbudować. W tym celu zorganizowali na terenie majątku warsztat do wyrobu cegieł i ceramiki fajansowej. Obecnie warsztat znów działa. Wyszkoleni przez Piotra Ciszka rzemieślnicy rekonstruują w nim dawne wzory. Cegieł wypalać się nie opłaca, ale kafle piecowe – owszem. Ceramika użytkowa dawnych Prus Książęcych w niejednym polskim domu prezentowałaby się lepiej niż modne meble i dodatki kolonialne. Nakomiadzka Manufaktura po siedmiu latach zaczęła na siebie zarabiać. Niestety, sam pałac ciągle „siedzi" w kieszeni gospodarzy. O przerobieniu go na hotel już nie myślą. Widzą w nim swój przyszły dom. A w domu – jak mówią – zawsze znajdą się pokoje gościnne

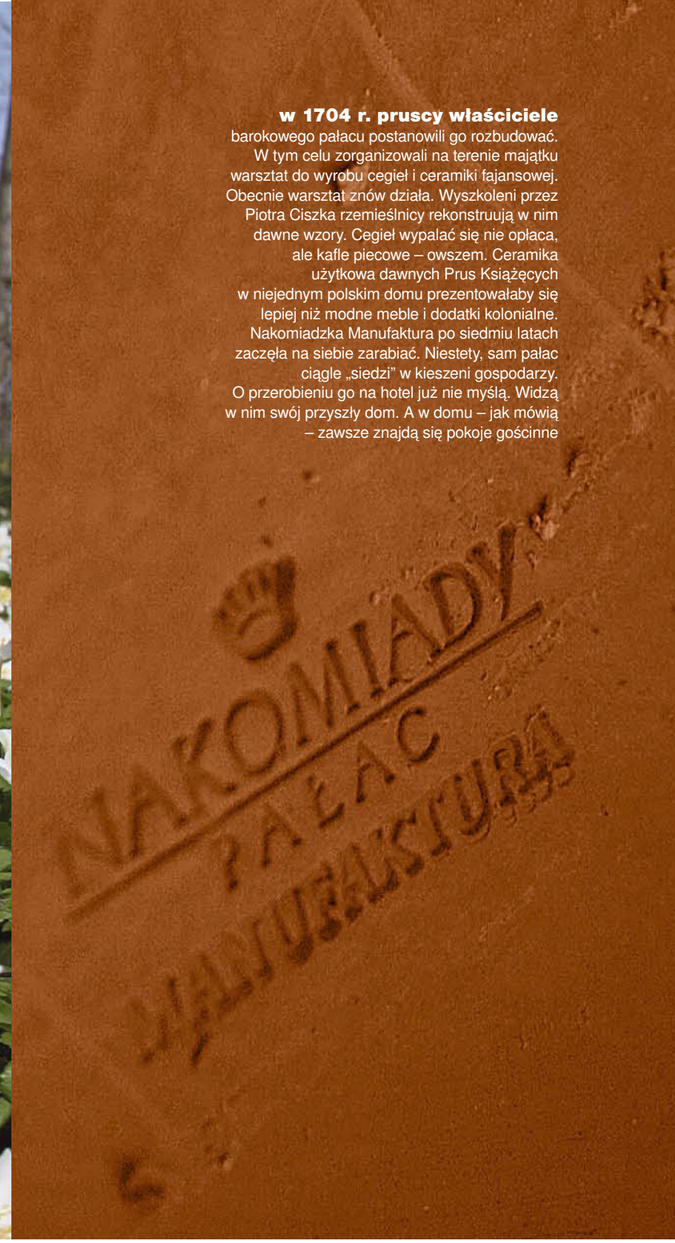

życie codzienne *pałacu*

NAKOMIADY

zdjęcia JACEK KUCHARCZYK, PIOTR CISZEK
stylizacja JUSTYNA SMOLEC, ANNA KAMIŃSKA
tekst PIOTR BARAN

w pierwszej kolejności zadbali o roślinność. Joanna nadaje krzewom dworską formę. Piotr przygląda się temu z pałacowej sieni. Gdy przyjeżdżają razem, lubią wieczorem przysiąść na schodach wejściowych. Słuchają ptaków lub ciszy

Pałac stał na wzgórzu. Ledwo widoczny w gąszczu zapuszczonych drzew. Pałac? Ruina z powyrywanymi oknami i dziurawym dachem. Po wojnie władza ludowa zorganizowała w nim przedszkole, świetlice i biura PGR, a tuż przed nastaniem III Rzeczypospolitej rozpoczął się remont polegający na rozkradaniu majątku (łącznie z kamiennymi podłogami). Gdy Joanna i Piotr odkrywali Nakomiady, w pałacowych wnętrzach od 17 lat hulał już tylko wiatr. – Majątek i tak był w niezłym stanie – wspomina Piotr. – Widzieliśmy dwory, gdzie na klombach zainstalowano hydroforni, a we wnętrzach stacje transformatorowe. Tutaj obojga zachwycił park i ogród warzywny. Szlachetne z natury, bo nawet w ruinie urzekały subtelną barokową architekturą.

oryginalne dworskie drzwi Piotr odbił z obory. Okucia tkwiły w zamurowanym pałacowym przejściu. Resztę historycznych dodatków pochłonęła sama historia

neonowa *barwa* połączona z tradycyjną formą wpisuje się w nurt *neobaroku*

hol główny Na pierwszym stopniu drewnianych schodów możemy dostrzec oryginalną wycieraczkę-skrobaczkę. W majątku ziemskim, przeciwnie niż w mieście, wysublimowane dodatki nie mogą się obyć bez towarzystwa topornych przedmiotów reprezentujących prozę tutejszego życia. Grube, zabejcowane belki są współczesne. Wzmacniają sufit, który jest zarazem podłogą wyższej kondygnacji

sypialnia połączona *z gabinetem* to pierwsze *dopieszczone* pomieszczenie w pałacu

ceramiczny pies?
Bazyl rasy gończy polski mógłby się obrazić. Jest po prostu dobrze ułożony. Pozuje przed łóżkiem w sypialni, która pierwotnie była skarbcem. To jedyne nad piwnicami sklepione i w całości murowane pomieszczenie. Dawniej grubymi murami zabezpieczano archiwum domowe przed pożarem

posadzkę tworzą kamienne kafle, takie jak w nieodległym sanktuarium Święta Lipka. Kościół zbudowano w tym samym okresie co pałac. Część kamieni, niestety, przepadła. Braki uzupełniono sośniną

Gdy latem kupowali zrujnowany budynek wraz z 6,5 ha gruntu, mieli po 30 lat. Pierwszego poranka na swoim obudził ich przeciekający dach. Piotr wyszedł do parku, który liczył 600 starych drzew. – Dziwne wrażenie – wspomina. Wszystko należy do mnie, a ani tego nie wezmę na plecy, ani nie obejmę. Trudno mu dziś opisać wyjątkowy rodzaj szczęścia złączony z troską. Wie tylko, że ten pierwszy dzień był jednym z najpiękniejszych w jego życiu.

z nocy gęstej

Później zaczęła się harówka. Przez cztery kolejne lata spędzali tu każdy weekend. Nie było wakacji, shoppingu, tylko te hektary z pałacem. Dwa miesiące spali w samochodzie (mondeo kombi) lub w pobliskim hotelu. Byli szczęśliwi, gdy w tym samym roku, późną jesienią, udało się doprowadzić prąd. Pierwsza żarówka rozbłysła pod koniec listopada. Zapamiętali ją jako promyk nadziei. Wcześniej, gdy po zachodzie słońca wiatr trzaskał okiennicami, a w parku pohukiwały sowy, oblepiała ich gęsta mazurska noc. Elektryczność ostatecznie wypłoszyła z pałacu postacie z legend – Czarną Damę, która lubiła się pokazywać w oknach, Krzyżaka ze studni – i meneli rozpijających wino.

Właśnie mija dziesięć lat, odkąd nowi właściciele wygrali przetarg i podpisali akt notarialny.

modele historycznych pieców mogą służyć za nastrojowe lampki. Każda miniatura zaopatrzona jest w certyfikat z informacją o pochodzeniu oryginału

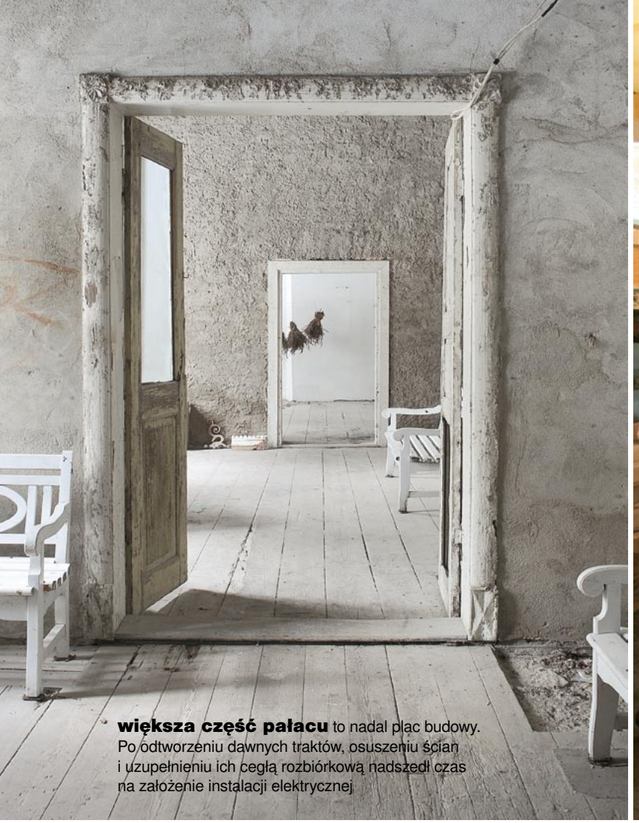

większa część pałacu to nadal plac budowy. Po odtworzeniu dawnych traktów, osuszeniu ścian i uzupełnieniu ich cegłą rozbiórkową nadszedł czas na założenie instalacji elektrycznej

Manufaktura – zanim ruszy produkcja kafli, trzeba wykonać gipsowe lub gliniane modele, z których powstaje atrapa pieca. W ten sposób Piotr Ciszek sprawdza, czy poszczególne elementy pasują do siebie

piwnice uwiodły gospodarza konstrukcją stropów i światłem, które się tu wślizguje. Na prawo model pieca elbląskiego. Za sprawą pięciu kulistych nóg i otworu w górnej skrzyni można by go pomylić z szafą

Zrekonstruowany XVII–wieczny *piec* składa się z dwudziestu kilku rodzajów ceramicznych *kafli*

Piotr zaprasza nas do pałacowej sypialni i kuchni, a następnie oprowadza po przylegającym do nich placu budowy. Tak należy nazwać ogromne puste pomieszczenia ze ścianami uzupełnionymi cegłą rozbiórkową oraz podłogami wyłożonymi deskami szalunkowymi. – Widzicie tylko surowe ściany – oburza się. – A nie to, że budynek jest już gotowy do przyjęcia całej instalacji.

ogniem i glazurą

Za nimi prace godne Herkulesa: odwadnianie, osuszanie, uszczelnianie budynku. Także rewitalizacja ogrodu. Na sam klomb poszło 400 ton ziemi. Ruszyła działalność gospodarcza. W miejscu, gdzie kiedyś stał warsztat ceramiczny dostarczający materiału do rozbudowy i dekoracji pałacu, wyszkoleni przez Piotra rzemieślnicy wykonują barokowe piece kaflowe. Ręcznie, jak przed wiekami. Warsztat zaczął już na siebie zarabiać.

elementy pieca maluje się ręcznie, a następnie wypala przez dwa dni. Gotowy piec może kosztować 9-30 tys. zł. Cena zależy od jego wielkości i rodzaju zdobienia (czy ceramika jest malowana ręcznie, czy tylko szkliwiona)

REKLAMA

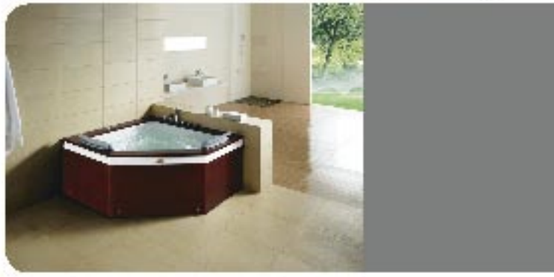

51-633 Poznań, u. Na Wyspie 11a/3
tel. 061 821 60 23, 0 603 817 103, 0 606 256 440
e-mail: biura@tomar-lazienki.pl
www.tomar-lazienki.pl

zamówień na miniatury jest znacznie więcej niż na oryginały (przez półtora roku sprzedało się piętnaście dużych pieców)

mazurskie jaja Fabergé nawiązują do dzieł sztuki jubilerskiej, którymi w Wielkanoc obdarowywano się na dworze Romanowów. Tamte były ze złota. Te są ceramiczne. Wzór upowszechnił się, gdy w 1900 r. jaja pokazano na Wystawie Światowej w Paryżu

Ręcznie malowane *drobiazgi* to oryginalne pamiątki *z regionu* Warmii i Mazur

takie „holendry”, czyli malowane i szkliwione płytki, na których znać pociągnięcia pędzla, kupimy w przypałacowej Manufakturze

To niemal cud w sytuacji, gdy odtworzenie wzoru pieca trwa pół roku. – Dokończenie elewacji pałacu i urządzenie wnętrz będzie formalnością – mówi gospodarz.

kwestia marzeń

Historia nie toczy się kołem. Ona biegnie na złamanie karku. Pamiętają o tym parkowe drzewa, zasadzone ponad 300 lat temu przez pierwszego właściciela, który był dyplomatą w służbie elektora brandenburskiego. Johann Hoverbeck wsławił się uwalnianiem miast Prus Książęcych od lenna Rzeczypospolitej. Marzył o zjednoczonych Prusach (co mu się ziściło). Pałac wzniósł w drugiej połowie XVII w. na fundamentach średniowiecznej warowni krzyżackiej. Sto lat później nakomiadzki majątek nabył pruski urzędnik marzący o tytule szlacheckim (to również się ziściło). A o czym marzą przedstawiciele klasy średniej – Joanna i Piotr? Czy w pałacu powstanie hotel, w którym będą się zatrzymywać między innymi goście z Niemiec? Piotr wpada w refleksyjny nastrój. – Tak miało być, ale z czasem, gdy znasz tu już każdą cegłę, miejsce coraz mniej staje się przyszłym hotelem, a coraz bardziej teraźniejszym domem – mówi. Warszawiak z dziada pradziada może już o sobie powiedzieć, że jest „stąd”. Ma tutejszy meldunek, chociaż na stałe mieszkają jeszcze z Joanną w podstołecznych Łomiankach. Połówka ich bliźniaka stoi na 400 m^2 gruntu. Tutaj samej powierzchni mieszkalnej jest 2 tys. m^2.

ceramiczne tabliczki z opisem roślin zaprojektowano i wykonano na miejscu. Uszlachetnia je wzór korony, który przed wiekami wykuto w kamieniu fundacyjnym pałacu. Korony znajdziemy też na budynkach folwarcznych i w bramie wjazdowej

rozległy ogród warzywny po wschodniej stronie pałacu miał zaopatrywać dworską kuchnię i cieszyć oko. Nowym właścicielom udało się go odtworzyć. Podobno nadal spełnia obie funkcje. Rosną tu między innymi: karczochy, brokuły, koper i ogromne dynie. Pośrodku jest zielnik, a u wejścia pną się róże

w geometrycznym *ogrodzie* rośliny tworzą wielobarwne *malarskie* kompozycje

Mazowiecką drobinę na mazurski ogrom zamieniają przed weekendem. Piotr czasem wyjeżdża w środku tygodnia, bo pańskie oko konia tuczy. O siódmej rano wsiada do terenowego pikapa, wyskakuje na Płońsk, mija Ciechanów, Przasnysz, Szczytno, Mrągowo. Jeszcze 12 km wiejskimi zawijasami i parkuje na dziedzińcu. Twierdzi, że Łomianki wybrali dlatego, żeby było bliżej na Mazury.

duchy tylko dobre

Latem zeszłego roku Joanna zasugerowała Piotrowi drzemkę na pałacowym tarasie. Zamiast zasnąć, liczył, kiedy ostatnio odpoczywał w ten sposób. Sześć lat temu... W Warszawie pracuje do 22. Nadgania, żeby wyjechać do miejsca, w którym od 10 lat trwa remont. Wydawałoby się, że w dobie multimediów można doglądać inwestycji na odległość. – Można – ucina. – Ale nie o to chodzi. Ważne są rzeczy ulotne, których w mieście nie doświadczysz. I nie chodzi też o duchy – śmieje się. Chyba że o dobre. Jak kruk, który mieszkał na wyższej kondygnacji. Miał przetrącone skrzydło, nie mógł latać. Mimo to podchodził do brzegu schodów i pikował dziobem w dół. Później kuśtykał w kierunku gospodarzy i łasił się do nich (może dlatego, że karmili go whiskasem?). Nie nadali mu imienia. Którejś zimy kruk wyszedł z pałacu i przepadł w głębokim śniegu. W kuchni dziś wisi jego portret i kilka piór. – I takie jest to nasze codzienne pałacowe życie – mówi gospodarz. □